

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ З ГЕОГРАФІЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА

Вид дисципліни (за компонентом ОП): варіативна

Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування

Спеціальність: 106 Географія

Галузь знань: 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаними освітньо-професійними програмами: географічний

Мова навчання: українська

Розробники: к.геогр.н., доц.Заблотовська Н.В.

Профайл викладача:

[http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1594\]\[caf_pers_id\]=1057&commands\[1594\]=item](http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1594][caf_pers_id]=1057&commands[1594]=item)

Контактний телефон: (0372) 58-48-47

E-mail: : n.zablotskaja@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації:

Вид консультацій	День проведення	Час проведення
Очні консультації	понеділок	13.00-14.00
Онлайн-консультації	середа	14.00-15.00
Очні консультації (за попередньою домовленістю)	понеділок	До 13.00
	вівторок	14.00-18.00
	середа	До 13.00
	п'ятниця	До 13.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Навчальна дисципліна «Організація науково-дослідної роботи учнів» належить до переліку варіативних (вибіркових) навчальних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти на першому році навчання.

2. Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Організація науково-дослідної роботи учнів» полягає у тому, спрямована на продовження формування у здобувачів вищої освіти як загальних, так спеціальних компетентностей для забезпечення освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти в частині вдосконалення умінь з організації дослідницької роботи школярів. Основними завданнями вивчення дисципліни є: висвітлити теоретичні питання методики формування дослідницьких умінь учнів у процесі вивчення географії, ознайомитись із особливостями та специфікою форм організації дослідницької діяльності учнів профільної школи з географії, сформувати у педагогів практичні уміння та навички організації дослідницької діяльності учнів старшої школи. Курс сприяє розвитку професійної самосвідомості, культури спілкування та дослідницької діяльності, формуванню теоретичного, практичного та особистісно-мотиваційного компонентів професійної компетентності педагогів

3. Завдання:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з методиками розвитку наукового мислення учнів у процесі проведення дослідницької, пошукової роботи з географії;
- вивчення основ організації науково-дослідної роботи та обґрунтування доцільності наукового підходу до природокористування, єдності навколишнього середовища, людини та її діяльності у територіальному аспекті;
- формування розуміння ролі географії у розв'язанні економічних, екологічних і соціальних проблем суспільства.

4. Пререквізити. Навчальна дисципліна вивчається у шостому семестрі та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань, вмінь та навичок отриманих на курсах «Педагогіка з основами педмайстерності», «Методика викладання географії України», «Відповідно, навички тримані під час вивчення нашого курсу забезпечать якісне виконання практичних завдань при вивченні наступних кусів педагогічної складової та безпосередньо під час педагогічної діяльності за освітнім рівнем «бакалавр» даної ОП.

5. Результати навчання

Універсальні компетенції:

ЗК 1. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії. Здатність застосовувати базові знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для засвоєння географічних дисциплін.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання на практиці. Керуючись знаннями та навичками професійної діяльності приймати науково обґрунтовані рішення.

ЗК 4. Здатність вчитися і бути сучасно освіченим, усвідомлювати можливість навчання впродовж життя. Організація та нагляд (управління) в контекстах професійної діяльності або навчання в умовах непередбачуваних змін.

ЗК 9. Здатність взаємодіяти з колегами, керівниками та клієнтами у питаннях, що стосуються розуміння, навичок та діяльності у професійній сфері та/або у сфері навчання. Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи; застосування норм і цінностей професійної етики для прийняття рішень і реалізації. Та здатність показати усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань при проектуванні чи плануванні розвитку регіонів.

ЗК 10. Здатність навчатися та самонавчатися. Здатність постійно підвищувати свою професійну кваліфікацію, світоглядну і громадянську, державницьку позицію шляхом самоосвіти і самовдосконалення.

Ключові компетенції:

ФК 6. Здатність використовувати професійно профільовані знання і практичні навички для розробки та впровадження механізмів територіального менеджменту, районного планування, складання планів та програм соціально- економічного розвитку регіонів;

ФК 8. Здатність вибирати та застосовувати різні методи досліджень процесів регіоналізації, уміння ідентифікувати, аналізувати й оцінювати економічні, соціальні та екологічні проблеми процесів регіоналізації у їх просторовій перспективі.

ФК 11. Здатність здійснювати педагогічну діяльність та викладати дисципліни професійної підготовки узагальноосвітніх навчальних закладах.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні, знати:

ПРН 2. Знати базові основи географічних наук України і світу: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження тощо;

ПРН 3. Розуміти базові знання картографії, принципи і методи створення картографічних моделей, способи картографічного зображення;

ПРН 7. Знати зміст основ філософії, правознавства, психології, педагогіки, що сприяє розвитку загальної культури й соціалізації особистості, в обсязі, необхідному для встановлення причинно-наслідкових зв'язків, здатність використовувати їх у професійній і соціальній діяльності.

ПРН 12. Вміти збирати, систематизувати, опрацьовувати та аналізувати наукову і технічну інформацію для вирішення географічних завдань;

ПРН 13. Уміти планувати, організовувати і проводити стаціонарні, напівстаціонарні та польові географічні спостереження;

ПРН 18. Вміти дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, інтелектуальної доброчесності, професійного кодексу поведінки.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни _____												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3-й	6-й	5	150	2	30	30			90		іспит

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Кількість годин					
		у тому числі					
		Лекц.	Практ. (Семін).	Лаб.	Конс	Сам. Роб.	*Форма контролю / Бали
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. ЕТАПИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ ГЕОГРАФІЇ							
Тема 1. Поняття про наукове дослідження.	20	2	4			14	
Тема 2. Виявлення та аналіз специфіки дослідження в галузі географії.	15	4	2			9	
Тема 3. Етапи наукових досліджень у галузі географії	15	2	2			11	
Тема 4. Вибір методів дослідження та їх адаптація до вихідної інформації.	15	2	2			11	
Тема 5. Методологічна основа досліджень та її роль у науково-дослідницькій роботі.	15	2	2			11	
Тема 6. Спеціальні географічні методи досліджень.	20	3	3			14	
Модульна контрольна робота							
Разом за змістовим модулем 1	75	15	15			45	30
Змістовий модуль 2. ЛАНДШАФТНА ОБОЛОНКА ЯК ОБ'ЄКТ ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ							
Тема 7. Форми наукових досліджень з географії	20	2	4			14	
Тема 8. Дослідницька робота з різними навчальними джерелами	15	4	2			9	
Тема 9. Науково-дослідна робота з географії краєзнавчого спрямування	15	2	2			11	
Тема 10. Вивчення рідного краю	15	2	2			11	
Тема 11. Науково-дослідна робота з географії в Малій академії наук.	15	2	2			11	
Тема 12. Практичні та теоретичні рекомендації для написання науково-дослідницьких робіт у системі МАН України	20	3	3			14	
Модульна контрольна робота							
Разом за змістовим модулем 2	75	15	15			45	30
Індивідуальне навчально-дослідне завдання							ІНД3/10

Усього годин	150	30	30		10	90	100
-----------------	-----	----	----	--	----	----	-----

6.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів	Термін
Змістовий модуль 1				
1	Формування вміння учнів визначати і розрізняти основні наукові поняття.	2	5	
2	Особливості проведення шкільних польових досліджень з географії.	4	5	
3	Методи оброблення географічної інформації.	4	5	
4	Методичні особливості роботи з географічними картами.	4	5	
5	Краєзнавчий компонент сучасних географічних досліджень	4	5	
6	Методика організації гурткової дослідницько-пошукової роботи з географії.	4	5	
7	Підготовка науково-дослідницьких робіт у системі МАН України з географії.	4	5	
8	Захист науково-дослідницьких робіт.	4	5	
	Всього за модуль	30	40	

6.2.2. Тематика індивідуальних завдань

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення дисципліни у відповідності до графіку навчального процесу і завершується індивідуальним захистом перед викладачем у формі бесіди і наочного демонстрування отриманих практичних результатів.

ІНДЗ виконується з метою систематизації закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та придбання практичних навичок, їх застосування при вирішенні проблем у галузі ГІС-картографування з навчальною та освітньою цілями. ІНДЗ припускає наявність таких елементів наукового дослідження: практичної значущості; системного і інформаційно-технологічного підходів до вирішення завдань дослідження; використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявності елементів творчості.

Практична значущість індивідуального завдання полягає у обґрунтуванні реальності його результатів для потреб практики, в т. ч. і у навчальному науково-дослідницькому процесі. **Реальним** вважається завдання, яке виконане відповідно до наявних проблем у галузі географічної освіти на наук про Землю на технологічних засадах ГІС, на основі реальних даних, і результати якого повністю або частково можуть бути впроваджені у практику наукових досліджень чи освітній процес зі здобуття необхідних фахівцями обраної спеціальності картографічних навичок і теоретичних знань.

Системний підхід до виконання завдання полягає у тому, що предмет дослідження розглядається під різними точками зору (з позицій теоретичного підґрунтя і практичних

напрацювань, умов його реалізації у сфері науки, аналізу, обґрунтування шляхів наукової методології тощо), у тісному взаємозв'язку і єдиній логіці викладу.

Інформаційно-технологічний підхід до виконання завдання полягає у максимальному і ефективному застосуванні новітніх технологій з пошуку, аналізу, моделювання та представлення різномірної дослідницької інформації географічного змісту.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що при аналізі проблемно-методичних і технологічних аспектів сучасної географії, студент повинен використовувати актуальні знання і навички.

У процесі виконання індивідуального завдання, разом із теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні задачі.

9.2. Тематика ІНДЗ

Програмою курсу передбачається обов'язкове індивідуальне науково-дослідне завдання, яке виконується на основі засвоєння певного змістовного модулю або змісту навчального курсу в цілому. Основна мета такого завдання полягає у систематизації, закріпленні, поглибленні теоретичних знань із курсу та застосування їх при вирішенні конкретних дослідницьких задач. Автор має продемонструвати рівень своєї фахової кваліфікації, ерудиції, а також володіння методикою та методологією культурологічного дослідження. Виконання завдання покликані сприяти підвищенню рівня інтелектуальної та дослідницької культури, більш глибокому осмисленню найістотніших проблем, пов'язаних з соціокультурними застосуваннями і роллю комунікативних технологій, засвоєнню необхідних форм та методів науково-практичної діяльності, розвитку творчого мислення.

Орієнтовна тематика ІНДЗ

1. Скласти словник термінів та понять за матеріалами курсу
2. Підготувати презентацію на тему «Алгоритм проведення наукового дослідження учнем-слухачем МАН України (секція та напрям за вибором)»
3. Підготувати Постер на тему «Алгоритм проведення наукового дослідження учнем-слухачем МАН України (секція та напрям за вибором)»

9.3. Вимоги до змісту і оформлення ІНДЗ

Завдання пропонуються у формі написання творчої роботи (есе), яка має вирізнятися, з одного боку, концептуальним характером, а з іншого, – оригінальним авторським підходом до теми. Насамперед, на високу оцінку може претендувати робота, яка містить власний погляд на розглядувану проблему, відзначається логічністю і переконливістю аргументації, знанням першоджерел, зв'язком із сучасними культурними реаліями.

Робота повинна містити план, обґрунтування вибору теми, концептуальні висновки і список використаної літератури. Орієнтовний обсяг такої роботи – 10 - 15 сторінок.

6.2.3. Самостійна робота

Самостійна робота студентів з курсу включає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку та захист практичних робіт, а також вивчення тем або питань, що не розглядаються в курсі лекцій, конспектування основних теоретичних джерел з кожного змістовного модуля. Нижче наводиться орієнтовна тематика завдань для самостійної роботи студентів.

Теми самостійної роботи	Годин
Специфіка організації та проведення дослідження в галузі географії.	10
Польові та камеральні географічні дослідження.	10
Методичні аспекти роботи з картосхемами.	10
Якісний та кількісний аналіз зібраної інформації.	10
Організація і проведення географічних досліджень.	10
Вивчення форм рельєфу на місцевості.	10
Навчально-практичні дослідження з географії за проєктом нової навчальної програми.	10
Особливості проведення географічних досліджень з використанням новітніх інформаційних технологій.	20
Всього годин	90

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких засобів діагностики, як практичні і самостійні роботи, індивідуальні завдання, письмове і усне опитування. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді оцінювання виконаних робіт. Форма підсумкового контролю (іспит) полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі усних відповідей на підсумковому модулі та результатів виконання певних видів робіт.

Методи контролю

Методами контролю є: усний контроль, письмовий, тестовий, графічний (у випадку завдання яка базується на виконанні картографічних матеріалів по темі яка перевіряється) при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль засвоєння знань та набуття вмінь і навиків при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом їх поточної перевірки.
2. Контроль виконання індивідуальних завдань здійснюється за бажанням студентів, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма студентами) науково-дослідницьких завдань шляхом оцінювання виконаних рефератів та усного індивідуального захисту результатів досліджень.

Розподіл балів, які отримують студенти

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни (до 100 балів) є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності та за виконанні ІНДЗ. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент до заліку у сумі становить 60 балів. 40 балів відводиться на контрольний модуль. Додатково студент може отримати до 10 балів за виконання ІНДЗ. У модулі №1 – 30 балів (20 балів – виконання практичних робіт), модуль №2 - 30 балів (20 балів – виконання практичних робіт). Загальна кількість балів набрана здобувачем вищої освіти в змістовному модулі виставляється в журналі обліку відвідування та успішності академічної групи і відомості, що здається у деканат.

Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі іспиту з врахуванням балів (оцінок) отриманих за два модулі, оцінки за ІНДЗ та іспиту роботи.

Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно шкали оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається сумарна кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	100
5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

8. Політика курсу

Впродовж семестру для перевірки знань студента та контролю за самостійною роботою студента застосовують письмові роботи(модульне тестування питання на яке передбачають опрацювання студентом не лише лекційного матеріалу, але й тем для самостійного опрацювання), виконані і здані практичні роботи. Під час здачі практичних робіт здобувач вищої освіти повинен знати сутність понять, термінів та категорій, вміти виконувати конкретне практичне завдання.

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: [Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича](https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view)https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view, [Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича](https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl/view)[https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl /view](https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl/view) та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view

9. Рекомендована література

Базова

1. Кобернік С. Практичні роботи в шкільних курсах географії // Географія та економіка в школі. – 2007. – № 11-12. – С. 2-10.
2. Методичні рекомендації щодо викладання географії у 2019/2020 навчальному році. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 01. 07. 2019 р. № 1/11-5966.
3. Пустовіт Г.П. Методика навчання географії : навч. посіб. для студентів спец. 014 Середня освіта (Географія) / Г.П. Пустовіт, О.П. Войтович, В.О. Мартинюк, М.І. Костолович, І.М. Трохимчук. – Рівне: РВВ РДГУ, 2019. – 117 с.
4. Ягенська Г.В. З досвіду організації дослідницької діяльності учнів основної школи / Г.В.Ягенська // Інноваційні технології в природничій освіті: зб. наук. мет. праць. – Луцьк:ВППО. 2011.- С.322-344.

Допоміжна

1. Врублевська М.О. Секрети успішного уроку географії / М.О. Врублевська - Х.: Вид. група «Основа», 2005.-144 с.
2. Карти та робота з ними / упоряд.: В.Серебрий, Н.Муніч. - К.: Шк.світ, 2007. - 128 с.
3. Даценко Л.М. Місце екскурсій та походів у вивченні корисних копалин в шкільному курсі географії/Л.М. Даценко, Т.В. Зав'ялова, О.В. Непша, Ю.І. Самек//Географія та екологія: наука і освіта. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Географія та екологія: наука і освіта», 17-18 квітня 2008 р.- Умань:

СПД Сочінський, 2008. – С. 44- 47

4. Концепція державної програми роботи з обдарованою молоддю на 2006-2010 роки

// Освіта України. – 2006. – № 48 (741). – 30 червня. – С. 1- 3. 4. Набока Л.Я. Методи забезпечення педагога-дослідника/Л.Я. Набока, М.І. Скрипник//Післядипломна освіта в Україні. – 2003. – №2. – С. 61-66.

5. Непша О.В. Красзнавче значення туристських походів на об'єкти природно-заповідного фонду Мелітопольського району/О.В.Непша, А.І. Кондратенко// Мелітопольські красзнавчі читання/Зб. матеріалів III відкритої регіональної науково-практичної конференції, 16 грудня 2016 р. на базі Мелітопольського міського красзнавчого музею. –Мелітополь, 2016. –С. 45- 47.

6. Прохорова Л.А. Туристський похід з учнями по вивченню геології рідного краю/Л.А. Прохорова, О.В. Непша, Т.В. Зав'ялова// Фундаментальні та прикладні дослідження: сучасні науково-практичні рішення і підходи: збірник матеріалів II-ої Міжнародної науково-практичної конференції/ [редактори-упорядники А. Душний, М. Махмудов, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Баку –Ужгород – Дрогобич: П'світ, 2017. – С. 401-403.

15. Інформаційні (Інтернет) ресурси

1. Методологічні основи географічних наукових досліджень учнів Малої академії наук України : навч.-метод. посіб. / [А. Романів, О. Романів, О. Ярошенко та ін. ; відп. за вип. О. Лісовий, С. Лихота]. – Режим доступу: http://man.gov.ua/files/49/Metod_osnovi_Geograf_ND.pdf – Назва з екрану.

2. Стрелкова Ю.О. Загальні принципи організації дослідницької діяльності учнів [Електронний ресурс] – режим до ступу до ресурсу: kyivobl.man.gov.ua/zakhody/Poradi_psihologa/ZAGALNI_PRINTS.

3. Географічний портал Ойкумена. Geo-Site.ru

Бібліотеки:

1. РДГУ: абонент №1 – м. Рівне, вул. Пластова, 31.
2. Абонент №2 – м. Рівне, вул. Толстого, 3.
3. Абонент №3 – м. Рівне, вул. Пластова, 41.
4. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека– м. Рівне, майдан Короленка, 6,тел.22-10-63.

Доцент кафедри географії України та регіоналістики,
кандидат географічних наук

Заблотовська Н.В.